

Kære afgangselever

Stort tillykke! Også tillykke til jeres familier. Tak fordi I er mødt frem her i dag, og er med til at gøre dagen festlig for os alle.

Det er nu min sidste mulighed for at tale til jer - og overskriften for min tale er "pyt". Så hvis I bare kan huske det lille ord "pyt" i morgen – så har I forstået hele pointen med min tale. Og med tanke på hvad I skal efter dimissionen, så gentager jeg det lige: Pyt.

Selvom det ikke primært skal handle om Corona, så kan vi ikke sige os fri for, at Corona har været en del af jeres tid på TG.

Det er utroligt at tænke på, at da I 3g'ere startede på TG i 2019, da var Corona slet ikke en del af vores ordforråd. Det fandtes ikke.

Og da I HF'ere startede året efter, havde vi allerede oplevet den første store nedlukning, da Statsministeren lukkede landet ned d. 11. marts 2020.

Jeres familier mærkede under nedlukningen hvordan uddannelsen - og teenageren! - flyttede hjem. Samtidig med at mange også selv skulle arbejde hjemme, gav det ekstra pres på både jeres internetforbindelser og familieliv. Der burde egentlig være en særlig lock-down studenterhue til forældre i år – og måske også en gang vognkørsel?

Som årgang har coronaen ikke givet jer de allernemmeste betingelser - men I har strålet stærkt.

I har formået at sætte jeres tydelige præg på TG. Både i det daglige liv på skolen og gennem elevrådet, FU, festudvalget, cafeudvalget, vores mange talentprogrammer, Grønt Råd, osv. I efterlader et mere bæredygtigt TG. Ikke mindst med det ambitiøse solcelleprojekt og Vild Med Vilje-området.

Da vi endelig kunne åben skolen igen mærkede vi hvordan fællesskaberne lyste op. Senest til gallafesten, hvor det var rørende at mærke livsglæden og videreførelsen af vores gode traditionerne. HF'erne bad endda om ekstra lancier-undervisning - for ikke at ligge under for stx'ernes danseevner.

I 1942, under 2. verdenskrig, skrev teologen og demokratitænkere Hal Koch bogen "Dagen og Vejen". Den er helt uopdrivelig. Jeg har ikke kunnet finde den i noget antikvariat. Hvis I finder den, så er jeg meget interesseret. De har heldigvis ét eksemplar på Københavns Bibliotek, så vi alle kan læse den. Ifølge Hal Koch opbygges den menneskelige karakter gennem "oplysning". Hal Koch skelner mellem "kundskaber" og "oplysning". "Kundskaber" er den viden man kan få, men som ikke forpligter. Heroverfor står "oplysning", der netop forpligter os - og er livsvigtig på en eksistentiel måde.

Jeg synes Hal Koch skriver aldeles fremragende, så I må finde jer i et længere citat fra "Dagen og vejen". Hal Koch skriver:

"Karakter skabes kun ad een Vej, gennem Oplysning, og der gives ingen Genveje. Saa skal det ganske vist føjes til, at Oplysning ikke uden videre er det samme som Kundskaber. Kundskaber alene gør det ikke. Der er det ejendommelige ved Kundskaber, at man kan bruge dem eller lade dem ligge, ganske som man vil. Man kan — fyldt med Kundskaber — Staa som en passiv ligeegyldig Tilskuer, der overfor alt, hvad der sker, blot har et ironisk Skuldertræk

tilovers; man konstaterer, at saadan kan det ogsaa gaa. Anderledes forholder det sig med Oplysning. Oplysning er den Form for Kundskabsmeddelelse, som altid har det som sit Maal at stille Mennesker Ansigt til Ansigt med Virkeligheden, og det vil atter sige med deres egen Virkelighed.”

Hvorfor citerer jeg nu Hal Koch, der taler om kundskaber og oplysning? Det gør jeg fordi jeg synes det er lige så relevant i dag, som da det blev skrevet – jeg synes det giver stof til eftertanke. For én ting er vores viden – noget andet er hvad vi gør med vores viden – og hvad vores viden gør med os.

Det er derfor, at vi ”læser for livet – ikke for skolen”. Viden er aldrig uskyldig eller neutral. Den er med til at forme os – og med til at forme vores værdier og vores forhold til verden.

Der er svært ikke at føle sig forpligtet i forhold til de helt store spørgsmål som klimaforandringer og krigen i Ukraine. Selvom det også kan få én til at føle sig lidt skræmt og afmægtig. Hvad kan jeg gøre? Hvordan kan mine små valg betyde noget i den store sammenhæng?

Men selvom vores handlinger og valg kan føles små, så er de afgørende. Det er gennem vores handlinger og valg vi bliver til som mennesker – det som Kierkegaard kalder at træde i karakter og som Kierkegaard mener er ethvert menneskes helt store livsopgave.

Eller sagt lidt sloganagtigt: Det handler ikke om de karakterer man får – men om den karakter man har.

Kære student

Nu skal du ikke sætte dig for godt til rette i stolen. Der er meget du skal nå:

Du skal have en videregående uddannelse. Og den skal være lang. Og det skal være den rigtige. Du skal tænke positivt og fremadrettet. Du skal holde dig i form, du skal leve sundt, du skal være fantastisk, du skal holde dig opdateret. Du skal være social, du skal være supergod på de sociale medier. Du skal også huske at finde tid til at være alene. Du skal være original - men ikke sær, du skal have den rigtige kæreste, du skal skille dig ud fra mængden - men ikke ud af mængden, du skal prioritere og huske kvalitetstiden med familie og venner, du skal holde vreden inde og tankemylderet ude, holde blodtrykket nede og humøret oppe, du skal redde klimaet - og du skal være den bedste udgave af dig selv!

Det kan nemt give en følelse af utilstrækkelighed, hvis man måler sig selv i forhold til idealer, der jo pr. definition er uopnåelige. Og følelsen af utilstrækkelighed kan føre til mistriksel og en følelse af skam over dét man ikke magter.

Idealer kan have mange former: Det kan være et ideal at være en bedre ven, en bedre søskende, bedre forældre, en bedre kæreste, gøre det bedre på arbejdet, læse mere, være mere engageret, mere handlekraftig, mere lykkelig.

Spørgsmålet er: Hvornår er det godt nok? Hvornår er man god nok? For det stopper jo aldrig. Og de sociale medier er med til at forstærke følelsen af utilstrækkelighed. Det er i hvert fald sådan jeg selv har det, når

jeg kigger på de sociale medier. Det er et perfekt katalog over alt det jeg ikke er, alt det jeg ikke er inviteret til - og alt det jeg ikke oplever.

I mine børns fritidshjem hang der på et tidspunkt en "pyt knap". Det var et stort stykke papir med en håndtegning af en stor, rund, rød knap, hvor det stod "pyt". Tanken var, at når børnene blev rigtig kede af det, eller brød helt sammen, så kunne de sammen med pædagogen trykke på "pyt-knappen". Og sige: "Pyt – det går nok". Træk vejret. Rolig nu. Det går over.

Jeg tror det er vigtigt, at man som menneske har en pyt-knap. Især med de høje krav vi kan finde på at stille til os selv.

I forhold til de mange idealer, vi føler vi skal leve op til, kan vi kun fejle. Og det er let at komme til at piske sig selv med skorpioner - og føle os utilstrækkelige og skamfulde. Det kan også være I på et tidspunkt bliver trætte af at blive spurgt: "Nå, hvad skal du så bagefter?" og "Nå, hvad skal du så efter sabbatåret?" for gang nummer 1000. Men så sig "pyt" – i morgen er der også en dag.

Jeg gerne slutte min tale med et citat fra en sang. Det er ikke en jubel-sang, og den kan måske virke lidt trist - men den rummer håb. Og det er efter min mening en helt genial pyt-sang. Det er Andreas Odbjergs "I morgen er der også en dag", som på en smuk måde handler om at være eftergivende over for hinanden og bære sin Pyt-knap med sig i livet. Omkvædet lyder:

Du' gået i sort
Du siger, livet er lort
Du ka' sove i tusind år - jeg er her, når du vågner
Du føler dig svag
Men lyset vender tilbage
I morgen er der ogs' en dag

Jeg dimitterer jeg hermed årgang 2022.

Mikkel Harder Sørensen
Rektor